

että amerikkalainen sähkötuolide- mokratia tätä luottaessa on jo saanut tuntea nautinnon, minkä kahden yle- vän, itsehuraavan, proletarisen aat- teen pelkäämättömän tulkin teilaami- nen tarjoo.

Sacco ja Vanzetti ovat kauan istu- neet vankilassa. Heidät kytkettiin jo viime vuoden toukokuussa. "Oikeu- den" edessä ja vankilassa ovat he käyttäytyneet kuin vain alhaisen e- dustajilta voi odottaa. He ovat kiel- täneet rikoksen, josta heitä syytetään koska ovat täysin viattomia, mutta eivät ole kieltäneet uskoaan eikä op- piaan. Heidän päänsä on pysynyt ul- jaasti pystyssä, pystyssä vielä senkin jälkeen, kun saivat kuolemantuomion.

Molemmat näistä kapitalismin uh- reista ovat lähteneet vankilasta lii- kuttavan uljalta väkivallasta.

Niinpä kuvaa Sacco muutamin ky- nävedoin koko kieltäytymistä täynnä olevan mutta elävän aatteen kirkas- tuttaman elämänsä. On köyhän pik- kutillaisen poika. Varattomuus ei ollut kyennyt hämmentämään kodin onnea, perheenjäsenen keskinäistä rakkautta. Puute jo kokemusten kai- puu ajoi kuitenkin miehen maailmal- le. Meni Amerikkaan, jonne saapues- sa tuskin tiesi yhteiskunnallisista ky- symyksistä mitään. Oppi niitä tun- temaan vasta vuonna 1908, suurena työttömyyden, nälän ja kurjuuden vuonna. Raatoti ja teki henkensä yl- läpitämiseksi jos mitä. Meni naimi- siin, rakasti vaimoaan, pyytään van- kilaan lähettämässään kirjeessä ys- tävään "ymmärtämään tämän heik- kouden." Äiti kuolee. Poika suree, mutta keho voimoi tukee häntä kai- kissa koettelemuksissa. Nousee so- taraivoo vastaan. Talstelee kärkeä sielustaan luokkansa puolesta. Or- ganisoi. Rientää kokouksesta koko- ukseen. Samana päivänä, kun hänet ja Vanzetti vangitaan, on hän juuri tämän kanssa järjestänyt vastalause- kokouksen kahden laittomasti vangit- tun toverinsa puolesta, joista poliisin agentit niinkään samana päivänä tap- poivat toisen! Vangitaan siis keskel- lä mitä epäitsekäältä aherrusta. Ja hänen ainoa rikoksensa? Uskonsa parempaan elämään, veljeyteen, sol- daarisuuteen, keskinäiseen apuun. "Kuolen onnellisena liittäessäni huo- maamattoman nimeni marttyyrien loistavaan luetteloon, marttyyrien, jotka ovat uskoneet yhteiskunnalli- seen uudistusajatuksensa ja ihmis- kunnan vapahdukseen."

Näin puhdasväiväisenä piirtyi Sac- con kuva.

Mutta hänen toverinsa Vanzettin elämäntarina ei ole vähemmän mieltä berkyttävää. Hänkin on syntynyt ita- lialaisesta maalaistalokunnasta. Hänelläkin on ollut ympärillään rak- kaita omia. Ja häntä kävivin laa- tuun rakastaa. Hän osasi sen taidon itsekin. Vankilassa viruessaan muis- taa poika vielä yhden erikoisen päi- vän lapsuudestaan. "Äiti sairastui. Kynä ei voi kertoa mitä me kärsim- me, äiti, perhe ja minä. Kaikki oli turhaan: tie, rukoukset, hoito, rak- kaus. Kolme kuukautta tautivuoteel- laan viruttuaan veti äiti, hämartyvän illan hiljaisuudessa, viimeisen hen- käyksensä." — Koulussa, maalla oli hän parhain oppilas. Lähti Amerik- kaan koko kylän liikuttuksella hyvä- telemänä. Kojo "Lännen kuitalassa" heidän valstonsa ja henkisen olemuk- karsimyksistä alusta alkaen. Työsken- teli sokerileipurina, oli sen taidon op- pinut jo kotipuolella, ja sittemmin kokon apulaisena, karkeistyöläisenä ja minä milloinkin. Koko elämänsä ollut yhtämittaista orja-aherrusta.

Mutta kaikkein vaikeimmissakin olo- suhteissa aina tutkinut, opiskellut, lu- kenut. "Kautta elämäni on minulla ollut vastustamaton tarve tarkata ih- misä, eläimiä, kasveja, sanalla sano- en kaikkea mikä ympäröi ihmisiä. Elämän kirja: siinä vasta kirjain kir- ja! Kaikki muut ovat vain omiaan vieroittamaan siitä. Ja tämän suu- ren kirjan tutkistelemisen ratkaisi minun toimintani ja periaatteeni. Työnsin halveksien luotani opin: "Jo- kainen itsensä, jumala kaikkien puo- lesta", ja asetuin heikkojen, köyhien, yksinkertaisten, vainottujen, riistet- tyjen ja sorrettujen puolelle; ihailin näiden oikeuden asialle uhraamaa voi- maa, sankaruutta, uhrautuvaisuutta; käsitin, että Jumalan, Isänmaan, Va- pauden, näiden korkeimpain inhimil- listen ihanteiden nimessä jatkui ja tuli jatkumaan mitä hirveimmät ri- kokset aina siihen päivään asti, jol- loin kourallisten pahantekijäin ei e- nää ole sallittu hyvän nimessä har- joittaa pahaa ihmiskunnan suurelle enemmistölle.

Tällaisia suuria luonteita, tällaisia miesten miehiä ovat Sacco ja Vanzet- ti, joiden hyveellisyys on käynyt dol- larimaan riistoporvaristolle niin sie- tämättömäksi, että väärin syytösten ja väärin valain turvin ovat tuomin- neet heidät katoamaan maan päältä. Tällakin kerralla, kuten näinä aikoina niin usein kaikissa kapitalistisissa maissa, rankaisevat rikolliset omista rikoksistaan multa, täysin viattomia ihmisolentoja. Rankaisevat tulkut- tomasti, sillä eihän heidän oma rikol- lisuutensa, enempää kuin heidän uhi- riensa aatekään, katoa olemattomiin sähkötuolissa, ei hirttopaaluissa eikä koiran kuopissa. Ja samoin kuin tei- laajaporvariston rikollisuus jatkaa kiertokulkuaan karttuen päivä päi- vältä ja hetki hetkeltä, samoin liik- kuu Saccen ja Vanzettien elämänsä- ko ja ihanne proletariinista toi- seen luontuen ajan täyttymyksessä teoksi, joka muuttaa ihaksi ja verek- si uhrien unelman otollasta, jolloin "kourallisten pahantekijäin ei enää ole sallittu hyvän nimessä harjoittaa pahaa ihmiskunnan suurelle enem- mistölle."

M. Törmä.

Kehityksen kulkua

Historiallinen materialismi tahtoi antaa työläisille uuden maailmankat- somuksen, joka on heille ehdottomas- ti tarpeen, jotta he voisivat päästä taloudellisesti itsenäisiksi.

Työläiset vapautuivat siitä käsi- tyksestä, jonka porvariluokka on hei- hin kouluissa istuttanut.

Porvarit oppivat työläisille, että henki on aineen yläpuolella. Sillä tämä oppi soveltuu porvareille, heil- lähän on valittavanaan tieteet, tai- teet, politiikka, laki, oikeus ja kirkko. Tämän avulla he myös hallitsivat työläisiä ja tekevät heistä nöyriä or- jia itselleen. Siksi he vastahakoises- ti ryhtyivät harkitsemaan tätä kysy- mystä ja tutkimaan, minkätakia ih- miset ajattelevat ja toimivat määrä- tyllä tavallaan. He eivät tahdo ym- märtää, vaan kieltävät, että tuotan- tosuhteet määräsivät ihmisten aja- tuksen toiminnan. Se suhde, jossa he ovat toisiinsa nähden tuotannossa ja taloudellisessa elämässä, määrää telemänä. Kojo "Lännen kuitalassa" heidän valstonsa ja henkisen olemuk- sensa.

Historiallisen materialismin perus- ajatus on: Tuotantosuhde määräävät ihmisten ajatustavan ja luovat kunnan perustuksen.

Kun kehitys oli ennättänyt niin pit- källe, että syntyi työnjako ja eri työ- haaroja ja ammatteja, ymmärsivät muutamat kohota herroiksi toisten yli osittain viekkauksella, osittain raa'al- la voimalla, ja hankkia omakseen tuotantovälineet ja tarpeelliset luon- nonrikkauudet.

Ja he ovat aina olleet tuotantovä- lineiden omistajina, ja heillä myös on määräysvalta yhteiskunnassa. Valti- opäivät ovat vain vallanomistajain hallintalaitos. Täten oli laskettu pe- rustus kapitalistiselle saalistusyhteis- kunnalle, ja kehitys jatkoi kulkuaan.

Kun työläiset jo näkevät, että työn- antajat alituisesti saalistavat heitä ja tuskin maksavat sen vertaa, että he voivat elää häidin tuskin siitä mitä kurjimmalla tavalla ja suurimmassa epävarmuudessa, saattaa itsesällytys- vaisto heidät ajattelemaan sorrettua asemaansa, ja he alkavat tutkia syytä kurjaan tilaansa. Ja he ymmärtä- vät, että jos pääoma saa häiritsemät- tä edelleenkin ryöstää heitä, niin se tulee painamaan heidät yhä syvem- mälle kurjuuteen.

Kaikki uudet, keksityt koneet jotka asetettan työläisten hoitoon ovat vain aseena heitä vastaan heittääkseen heidät työttömyyden kurjuuteen, sen sijaan, että ne helpottaisivat heidän työtönsä ja lyhentäisivät työaika, kuten tarkoituksen tulisi olla. Siis ei hyödytä väittää, kuten usea tekee, et- tä sosialismi olisi filosofien aivoissa kypsänyt ajatusluoma.

Painavastoin. Sen on aiheuttanut alaston totuus. Sorretun luokan hä- tä ja kurjuus on sen aiheuttanut.

Vanhat omistusehdot ovat käyneet ilhan ahtaiksi sille tuotantotavalle, jo- ka on uudenaikaisen teollisuuden syn- nyttämä. Kun tuotanto nyt tulee yhä enemmän yhteiseksi, niin myös tuo- tannon välineet voivat tulla yhteiso- maisuudeksi. Samalla kuin vanhat omistusolot häviävät, suuret joukot, jotka luovat kaikki arvot, jotka toi- sin sanoen tukevat yhteiskuntaa, pi- detään sorron jo orjuuden alaisina, ja alituisesti yhä useampia joutuu syös- tyksi proletariijoukkoihin. Kehitys kulkee eteenpäin, ja joukot oppivat perästäpäin ymmärtämään, että kapi- talistien lupaukset ovat vain tyhjää sanoja. Silloin he eivät enää tahdo antaa itseään käytettävän hyödyksi kuin teurastuskarjaa valloittamalla kapitalisteille uusia kaupparakki- noita. Sillä silloin työläiset oppivat ymmärtämään, että sota on vain va- hingoksi heille ja on vain omaan kyl- vämään vihaa eri maiden työläisluok- kien välille.

Samassa mielessä kuin porvareilla ei työläisillä ole isänmaata. Heidän puolestaan maiden rajat voidaan mie- llyvällä poistaa, sillä heidän aino- ana pyrkimyksensä on, että kaikki- luon maiden työläiset yhtyisivät taiste- luun kapitalistiluokkaa vastaan.

Sama kuin materialistisen histori- ankäsitteen suhde on muuhun yh- teiskuntafilosofiaan, on se uskontoon- kin. Muinaisaikoina, kun ihmiset ei- vät käsittäneet luonnonvoimia, palve- livat he niitä ja tekivät ne jumaliksi. Mutta jälkeempään kun luonnonvoim- ien salaperäisyys selvisi, kadotti- vat ne jumaluushohteensa. Vain al- luvon sivistymättömillä luonnonkansoil- la on tällainen jumalausko. Sitä seu- raavana aikana teknikka kehittyi ja osasta ihmisiä tuli valta luokka sen etuoikeutetun aseman vuoksi, joka heillä oli taloudellisessa elämässä. He menettelivät yhteiskunnan suh- teen mielenä mukaan, ja joukot oli- vat heidän nöyriä palvelijoita. Tuo-

na aikana jumala sai ihmismuodon. Heillä oli muodin jumala, rakkauden jumala, kauneuden jumala jne., sillä tähän aikaan ihminen oli vallitsevana ja sitä ihannoitiin ja jumaloitiin. Mut- ta kun teknikka alituisesti edistyi; ja sen mukana teollisuus kehittyi, huomattiin, että ihmisen henkiset voi- mat vallitsivat kaikkea, ja niistä tuli tämän yhteiskunnan tärkein tekijä.

Ei ole siis mitään ihme, jos jumala tuli henkiseksi. Siten on uskonto ai- na vaihdellut sen mukaan kuin tuo- tanto on muuttanut muotoaan. Ja kehitys kulkee yhä eteenpäin. Työ- läisten aivoista katoavat harhakäsi- tykset ja he ymmärtävät osansa nous- ta orjista luomakunnan herroiksi.

Presidentin tulot

Yhdysvaltain presidentillä on tulo- ja ja etuisuuksia seuraavanlaisesti: Palkkaa \$75,000 vuodessa. \$25,000 matkakustannuksiin.

Koti, johon koko maailman huomio on kääntynyt.

Huonekalusto ja täydellinen yllä- pito tässä talossa.

Yksityishuone kongressin raken- nuksessa.

Parvi parhaita automobileja, mitä Amerikan tehtaat voivat tuottaa.

Sähköautomobilin maan ensimmäi- selle "lady'lle".

Salapolisilaitos vain häntä itseään varten.

Viisikymmentä poliisia vartiomas- sa taloa ja pihamaata.

Yksityinen taidemuseo.

Parikymmentä ansaria Valkosen Talon koristamista varten, ja että olisi kauniita ja tuoreita kukkasia päivällisiä ja muita juhlallisuuksia varten.

Yksityinen huvilava.

Yksityisjuna koska tahansa presi- dentti sitä haluaa.

Maailman paras torvisoitokunta.

Lippu, jota kukaan muu ei saa käyttää.

Yksityislääkäri.

Laivasto- ja sotilas-adjutantti.

Sihteeri Valkosen talon emiänille, joka pitää huolen kutsuista.

Päivälehteä painetaan yksistään häntä varten.

Täydellinen palvelijasto, paras yk- sityissihteeri mikä voidaan löytää, mies, joka järjestää puheille pääsyn toinen, joka avaa presidentin postin, yksi, jonka ainoana tehtävänä on pi- tää pöhlöt loitolla presidentistä, par- turi ja kirjanpitiäjä.

Näiden lisäksi on presidentillä vie- lä seuraavia etuisuuksia:

Yksityishuone rautatieasemalla maamme pääkaupungissa.

Yksityislatto teatterissa, koristeltu hänen kunniaukseen.

Itseoikeutettu jäsenyyys hienoim- missa klubeissa.

Taidemaalarit ja kuvanveistäjät muovailevat hänestä kuvia "koristele- malla".

Hammaslääkärit, räätälit y. m. kil- pallevat kunnian saada palvella häntä.

Lahjoja saa hän kaikkemoisia, kut- ten kirjoja, jalokivia, palkinnon saa- neita kakkunoita, sikoja, vuodepeit- teitä y. m.

Ollensa laivaston ja armeijan ylin komentaja, voi hän saada ruoka- säiliönsä täytetyksi niiden varastois- ta halvalla hinnoilla. Sitäpaitsi lä- hetteleät parhaat keittäjät hänelle piirakoita ja sokerikakkuja, ja kar- ja n k a s v a t t a j a t vastatearastettujen eläinten ja siipikarjan lihaa.

— Kelpaa hänen olla.